

raadsmededeling

onderwerp	Afdoening motie zorgen voor mantelzorgers
zaaknummer	Z/17/102299/194913
portefeuillehouder	M. A. den Boer
team	Maatschappij
opgesteld door	M.H. Pannekoek
datum voorstel	18 april 2017

Geachte raad,

mededeling	<p>Op 30 juni 2016, bij de vaststelling van het beleidsplan “Met elkaar voor elkaar”, heeft de raad de motie “Zorgen voor Mantelzorgers” aangenomen. In deze motie wordt het college verzocht:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Samen met de betrokken zorgverleners en de mantelzorgers zelf nader te onderzoeken wat mantelzorgers het meest nodig hebben; • Daarbij met name de mogelijkheden van respijtzorg te onderzoeken in de vorm van dagopvang en logeerbedden; • Bovendien extra aandacht te schenken aan de behoeften van mantelzorgers van 70+; • Op basis van de uitkomsten van dat onderzoek te komen met een voorstel voor verbetering ondersteuning mantelzorgers.
------------	---

In deze raadsmededeling geven we informatie over mantelzorgondersteuning in Oegstgeest en de manier waarop we de kwaliteit van de ondersteuning, in afstemming met betrokkenen, steeds verbeteren. De behoeften aan ondersteuning, de respijtmogelijkheden en de risicogroep 70+ers komen daarin expliciet aan de orde.

Mantelzorgers in Oegstgeest

Het aantal mantelzorgers in Oegstgeest hangt af van de definitie die wordt gebruikt. Volgens de definitie in de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (Wmo) gaat het om *zorg voor een naaste die de gebruikelijke zorg overstijgt, en die langer dan 3 maanden en gemiddeld meer dan 8 uur per week wordt verleend*. Volgens deze definitie zijn er in Oegstgeest 815 mantelzorgers. Hanteer je de definitie ruimer (ook korter dan 3 maanden en minder dan 8 uur per week), dan is het aantal ruim 5000¹. In de inwonersenquête² geeft 1 op de 4 respondenten aan mantelzorg te hebben verleend in het voorafgaande jaar. Hier werd dus de ruimere definitie gehanteerd. Uit diezelfde inwonersenquête blijkt dat 15% van de inwoners die mantelzorg verlenen, zich tamelijk zwaar belast voelt en 4% zeer zwaar belast. Geen enkele mantelzorger zegt overbelast te zijn. De inwonersenquête wordt dit voorjaar herhaald.

Hoe een mantelzorger de belasting ervaart verschilt per persoon. Het kan zijn dat iemand die twee keer in de week langskomt, zijn mantelzorgtaken zwaarder beoordeelt dan iemand die er dagelijks mee te maken heeft. Omdat wij van mening zijn dat de behoefte aan ondersteuning niet alleen afhangt van de tijd die men er aan besteedt hanteren we de ruimere definitie. Echter, de meeste mantelzorgers doen hun werk in stilte en zijn niet bekend. Via diverse communicatie-

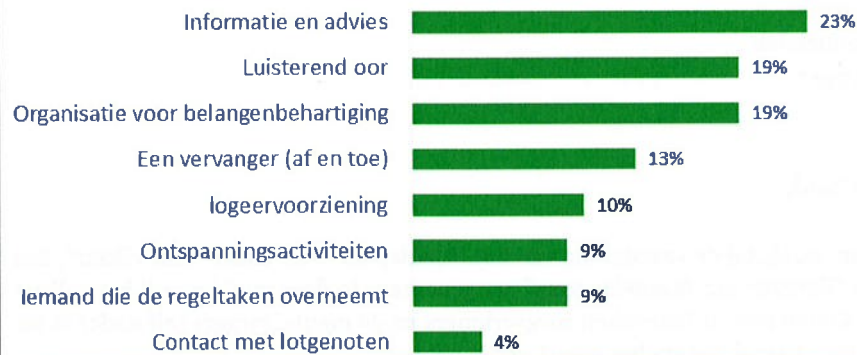
¹ Indicatie aantallen mantelzorgers per gemeente, Mezzo, 2016

² Oegstgeest, 2015

kanalen stimuleren wij hen zich aan te melden bij Eva³ of Sociaal team Oegstgeest (STO) en wijzen wij hen op informatie over ondersteuning en respijtzorg.

Wat mantelzorgers het meest nodig hebben

De inwonersenquête levert informatie over mantelzorgers in Oegstgeest en hun behoeften. Ongeveer de helft (56%) van de mantelzorgers heeft geen behoefte aan ondersteuning, bij 44% bestaat deze behoefte wel. De meeste behoefte is er aan informatie en advies over ondersteuningsmogelijkheden (23%), 19% wil een luisterend oor en 19% heeft behoefte aan een organisatie die opkomt voor de belangen van mantelzorgers.

Behoefte aan verschillende vormen van ondersteuning, in procenten in 2015. N=126-134

Het mantelzorgoverleg Oegstgeest herkent bovenstaande onderzoeksresultaten. Dit lokale platform is de plek waar ondersteuning van mantelzorgers wordt afgestemd en verder ontwikkeld. Naast Eva en de gemeente nemen afgevaardigden van het STO en diverse zorgaanbieders hieraan deel. Leden van het STO ervaren ook dat de erkenning van hun behoeften belangrijk is voor mantelzorgers.

Informatie en advies over ondersteuning krijgen mantelzorgers onder andere van het STO, Eva en/of de betrokken zorgverleners. De website van het STO geeft relevante informatie en sinds begin dit jaar heeft Eva een regionale respijtwijzer gekoppeld aan de eigen website. Met lokaal verspreide flyers en krantenartikelen wijzen wij mantelzorgers hier op. Samenwerking met huisartsen is van cruciaal belang en wordt dit kalenderjaar geïntensiveerd.

Tenslotte fungeert Mezzo als landelijke belangenbehartiger voor mantelzorgers.

Belangrijk is te bedenken dat dé mantelzorger niet bestaat: ondersteuning is maatwerk.

Mantelzorgondersteuning: voortdurende verbetering

De ondersteuning van mantelzorgers is een proces van voortdurende verbetering: het beleidsplan "Met elkaar voor elkaar"⁴ dient als toetsingskader en sturingsinstrument voor subsidieaanvragen van en gesprekken met maatschappelijke partners in 2017 en verder, de inwonersenquête levert informatie waar uitvoerders van mantelzorgondersteuning op inspelen.

Zo blijkt uit de inwonersenquête dat mantelzorgers niet veel behoefte hebben aan lotgenotencontact. (zie tabel hierboven) Dat was wel een belangrijk doel van de mantelzorgcafé's die door diverse organisaties gezamenlijk worden aangeboden. Omdat de behoefte aan informatie en advies wel hoog scoort heeft men de mantelzorgcafé's een ander accent gegeven: nu wordt steeds een actueel thema behandeld, zoals bijvoorbeeld het benutten van sociale netwerken.

³ Eva ondersteunt, in opdracht van de gemeente, mensen met een hulpvraag, mantelzorgers, zorgvrijwilligers en beroepskrachten.

⁴ Uit het beleidsplan sociaal domein:

We willen bereiken dat...

a) Mantelzorgers ondersteuning op maat krijgen.

b) De informatie over het ondersteuningsaanbod en over respijtzorg op orde en toegankelijk is.

c) (Zorg)organisaties altijd aandacht hebben voor de mantelzorger⁴.

Een ander voorbeeld is de blij van waardering voor mantelzorgers. Op dit moment ontwikkelen we een andere vorm van waardering, die meer aansluit bij de behoeften.

Wat zowel landelijk als ook lokaal blijkt is dat de informatievoorziening voor mantelzorgers nog verbeterd kan worden: er zijn veel mogelijkheden voor ondersteuning of respijt, maar dit is niet altijd bekend. Ook speelt de vraagverlegenheid van mantelzorgers een rol: men vraagt niet snel en soms pas te laat om ondersteuning. Blijvende media-aandacht voor dit onderwerp kan bijdragen aan vermindering van dit fenomeen. De regionale respijtwijzer is een verbetering, maar de naamsbekendheid van deze website kan nog worden verbeterd. Hier zijn met Eva afspraken over gemaakt.

Onderstaande verbeteringen van de ondersteuning van mantelzorgers zijn de afgelopen periode gerealiseerd, of zijn in ontwikkeling:

- aanpassing van de aanpak van mantelzorgcafe's (zie boven) ;
- ontwikkelen van een regionale (digitale) respijtwijzer (voor mantelzorgers én professionals);
- een nieuwe vorm van waardering;
- regionale samenwerking, onder andere met de Dag van de Mantelzorg: mantelzorgers kunnen nu kiezen uit het aanbod in de Leidse regio;
- de informatie op de site van het STO is verbeterd;
- Eva zet meer in op bekendmaking van hun aanbod en van de respijtwijzer;
- het mantelzorgoverleg is met meerdere deelnemers uitgebreid;
- extra ondersteuning voor mantelzorgers van 70+ is beleidsmatig geborgd in het beleidsplan voor het sociaal domein;
- de samenwerking met huisartsen wordt verbeterd;
- vooruitlopend op het project *Dementievriendelijk Oegstgeest* is Eva gestart met Dementie-maatjes, ter ontlasting van de mantelzorger. De eerste twee koppelingen in Oegstgeest zijn gemaakt.

Mogelijkheden respijtzorg (dagopvang en logeerbedden)

Het STO constateert dat de vraag naar respijtzorg (nog) niet groot is. Gemeente Oegstgeest heeft een resultaatovereenkomst Kortdurend Verblijf (dat is inclusief overnachten) waarbij mensen, als de mantelzorger dat nodig heeft, tijdelijk ergens kunnen logeren. Tot op heden hebben we een klein aantal mensen die via de Wmo geïndiceerd werden voor respijtzorg zonder problemen kunnen plaatsen. Mantelzorgers maken ook gebruik van respijtvorzieningen die door de zorgverzekering worden vergoed, dit gaat buiten de gemeente om. De mogelijkheden en aanbieders van respijtzorg in deze vorm (en ook de andere vormen van respijt, zoals bijvoorbeeld de inzet van een vrijwilliger⁵) zijn door mantelzorgers te vinden op de regionale respijtwijzer van Eva.

Extra aandacht voor mantelzorgers van 70+

Oudere mantelzorgers vormen een relatief grote groep. In het beleidsplan "Met elkaar voor elkaar" staan mantelzorgers van 70 jaar en ouder benoemd als één van de risicogroepen, naast jonge mantelzorgers, werkende mantelzorgers en mantelzorgers van mensen met dementie of met psychiatrische aandoeningen. In de subsidieaanvraag voor 2017 heeft Eva deze groep dan ook benoemd om extra aandacht aan te besteden. De thema's die Eva aan de orde stelt in bijvoorbeeld het mantelzorgcafé zijn veelal gericht op de oudere mantelzorgers, zoals het thema 'omgaan met confronterend gedrag'. Voor de zomer van dit kalenderjaar formuleert Eva meer concrete actiepunten om deze doelgroep, in samenwerking met de diverse deelnemers in het mantelzorgoverleg, optimaal te ondersteunen. Radius heeft daarnaast in de welzijnsbezoeken ook oog op deze groep en kan zo gericht doorverwijzen naar ondersteuning.

⁵ Eva koppelt zorgvrijwilligers aan mantelzorgers die respijt nodig hebben. In 2016 zijn er 28 vrijwilligers gekoppeld. Ten opzichte van 2015 is dit een lichte stijging.

Afdoening van de motie

Op 2 februari jl. heeft Eva een presentatie gegeven tijdens een beeldvormende bijeenkomst van de commissie burger. In die presentatie is een belangrijk deel van voorgaande gedeeld met raadsleden en inwoners van Oegstgeest. Er waren positieve geluiden te horen over de Oegstgeester aanpak. Dit is met name te danken aan de grote betrokkenheid en wil om samen te werken van diverse instellingen en organisaties. Samen met hen blijven wij zorgen voor een voortdurend proces van verbetering van de ondersteuning. Hierdoor is er geen aanleiding voor het maken van een apart verbeterplan, waarnaar door de raad wordt gevraagd in de motie.

Wij vertrouwen erop u hiermee een beeld te geven van de ondersteuning van mantelzorgers in Oegstgeest. Naar aanleiding van voorgaande informatie beschouwen wij hiermee de motie "Zorgen voor Mantelzorgers" als afgedaan.

bijlage(n)

Burgemeester en wethouders van Oegstgeest

de secretaris
H.A. Leegstra

de burgemeester
E.R. Jaensch